

ΠΑΛΑΙΟΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

τοῦ π. Κυριακοῦ Τσουροῦ
Γραμματέως τῆς Σ.Ε. ἐπὶ τῶν αἱρέσεων

Α΄

1. Γενικά

Στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα, αἵρεση σημαίνει κάθε ἀπόκλιση ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ Ἀλήθεια, κάθε διαφοροποίηση στὴν πίστη ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἐπομένως, ὅταν κάνουμε λόγο γιὰ **αἱρέσεις** ἐννοοῦμε διδασκαλίες ἢ ὀργανωμένες ομάδες ἀνθρώπων, πού κινοῦνται μὲν ἐντὸς τοῦ χριστιανικοῦ χώρου, ὅμως δὲν ταυτίζονται μὲ τὴν Ἐκκλησία πού ἴδρυσε ὁ Χριστός στὴν πίστη, στὴν λατρεία καὶ στό πολίτευμα. Οἱ περισσότερες ἀπ'αὐτές πιστεύουν στὸν Ἰησοῦν Χριστόν ἢ τουλάχιστον κινοῦνται γύρω ἀπ' Αὐτόν καὶ ἀποδέχονται ἢ χρησιμοποιοῦν τὴν Ἁγία Γραφή, ὡς βασικὴ πηγὴ τῆς πίστεως τους. Μερικὲς ὅμως ἔχουν ἀπωλέσει τὸν χριστιανικὸ χαρακτήρα, ὅπως θὰ δοῦμε καὶ πιό κάτω.

Αὐτές τὶς χριστιανικὲς αἱρέσεις δὲν πρέπει νὰ τὶς συγχέουμε μὲ τὶς παραθρησκευτικὲς ομάδες τῆς "Νέας Ἐποχῆς". Αὐτές οἱ τελευταῖες ἐντάσσονται στό φαινόμενο τῆς **παραθρησκείας**, ὅπως αὐτὴ ἄρχισε νὰ ἀναπτύσσεται διεθνῶς, κυρίως στὴν δεκαετία τοῦ 1970. Στὴν περίπτωση αὐτὴ πρόκειται γιὰ διδασκαλίες, ἢ συγκροτημένες ομάδες καὶ ὀργανώσεις πού δὲν ἐντάσσονται στὸν χριστιανικὸ χώρο, ἀκόμη καὶ ὅταν χρησιμοποιοῦν χριστιανικὴ ὀρολογία· δὲν πιστεύουν στὸν Χριστό, ἀκόμη καὶ ὅταν χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο "χριστός" καὶ συνήθως δὲν ἀνήκουν στὶς μονοθεϊστικὲς θρησκείες. Ἐπὶ πλέον χαρακτηρίζονται γιὰ τὸν ὀλοκληρωτικὸ χαρακτήρα τους καὶ τὴν ἐπικίνδυνη πολλὲς φορές, ἢ καὶ ἐγκληματικὴ δραστηριότητά τους. Γι' αὐτό καὶ θεωροῦνται ὡς παραθρησκευτικὲς ὀργανώσεις (σέκτες). Δὲν πρόκειται δηλαδή, γιὰ "γνωστὴ θρησκεία", ὅπως αὐτὴ ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Σύνταγμα. Οἱ ομάδες αὐτές ἔχουν ἀκόμη ἔντονο συγκρητιστικὸ χαρακτήρα καὶ ἀναμιγνύουν χριστιανικὲς, ἐξωχριστιανικὲς, ἀποκρυφιστικὲς καὶ ἀπωανατολικὲς δοξασίες,

έντάσσονται δέ στο γνωστό ρεύμα της "Νέας Έποχής".

Άς έλθουμε όμως στο ειδικό θέμα που μās απασχολεί έδω: **στis προτεσταντικές αίρέσεις.**

2. Σύντομα ιστορικά στοιχεία

Πρωτίστως, θεωρούμε απαραίτητο νά αναφερθούμε σέ μερικά ιστορικά στοιχεία, τά όποια παρουσιάζουν τό σκηνικό τής γεννήσεως και αναπτύξεως του προτεσταντικού κινήματος γενικώς, από τό όποιο προήλθαν όλες οι μεταγενέστερες και οι σημερινές πολυώνυμες και πολυάριθμες προτεσταντικές αίρέσεις.

Μέ τόν όρο Προτεσταντισμός ή Διαμαρτύρηση χαρακτηρίζουμε τό θρησκευτικό κίνημα που δημιουργήθηκε στην Εύρώπη τόν ΙΣΤ΄ αιώνα. Κύρια αίτια τής αναπτύξεώς του υπήρξε ή παρακμή που δοκίμαζε ό Παπισμός και ή έπιθυμία για μιá ανανέωση τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας, ώστε νά έξαλειφθει ή διαφθορά που έμφανιζόταν στis τάξεις τών κληρικών της.

Τό κίνημα αυτό τής θρησκευτικής μεταρρύθμισης είχε ήδη ξεκινήσει στην Δύση από τόν ΙΔ΄ αιώνα, μέ κύριους έκπροσώπους τόν Τζόν Γουίκλιφ (1320-1384), τόν Γιάν Χούς (1369-1415) και τόν Ίερώνυμο Σαβοναρόλα (1458-1498). Τό κίνημα αυτό ονομάστηκε γενικώς Μεταρρύθμιση.

Τόν ΙΣΤ΄ όμως αιώνα ή έπιθυμία για τήν αναγέννηση τής Έκκλησίας στή Δύση έλαβε τεράστιες διαστάσεις, οι όποιες όδήγησαν τελικά στή διαίρεση τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας και στην απόσχιση μεγάλων τμημάτων της από τή Ρώμη, τά όποια διαμαρτυρόμενα (έξ οϋ και Διαμαρτυρόμενοι - Προτεστάντες) σχημάτισαν νέες θρησκευτικές κοινότητες, οι όποιες αυτοαποκαλέστηκαν μεταρρυθμιστικές ή ευαγγελικές.

Η μεταρρυθμιστική αυτή κίνηση ολοκληρώθηκε και έδραιώθηκε από τούς μεγάλους μεταρρυθμιστές του ΙΣΤ΄ αιώνα, τόν Μαρτίνο Λούθηρο, στή Βυττεμβέργη (1483-1546), τόν Οϋλριχ Σβίγγλιο, στή Ζυρίχη (1484-1531) και τόν Ίωάννη Καλβίνο στην Γενεύη (1509-1564). Έτσι δημιουργήθηκαν τρεις μεγάλες θρησκευτικές κοινότητες ή όμολογίες: ή Λουθηρανική, ή Μεταρρυθμιστική και ή Προεσβυτερική ή Ευαγγελική.

Πρῶτος ό Λούθηρος, που ήταν μοναχός και ήγούμενος στο τάγμα τών Αύγουστινιανών και καθηγητής τής Θεολογίας στή Βυττεμβέργη, ήλθε σέ σφοδρή αντιπαράθεση μέ τή Ρώμη, όταν ό δομινικανός μοναχός Γιόχαν Τέτσελ, έφθασε στή Βυττεμβέργη διαθέτοντας συγχωροχάρτια για τήν χρηματοδότηση τής Βασιλικής του Αγίου Πέτρου. Ο Λούθηρος, διαμαρτυρόμενος για αυτό,

θυροκόλλησε τότε στην είσοδο της εκκλησίας της πόλης τīs γνωστές 95 θέσεις του, οι οποίες απέτελεσαν τό πρώτο κείμενο της Μεταρρύθμισης. Διακήρυξε τήν ακραία θέση, ότι ο άνθρωπος δέν μπορεί νά φθάσει στή σωτηρία μέ τά καλά έργα, αλλά μόνο μέ τήν θεία Χάρη και τήν πίστη, και ότι σ'αυτή τήν διαδικασία δέν έχουν καμμία θέση και αξία τά συγχωροχάρτια. Τότε κινήθηκε έναντίον του ή διαδικασία της Ίερας Έξέτασης και τό 1521 άφορίστηκε από τόν Πάπα. Η ρήξη έγινε τελική και άγεφύρωτη. Άκολούθησαν οι άλλες Προτεσταντικές κινήσεις του Καλβίνου και του Σβίγγλιου.

Όμως τό πρόβλημα δέν σταμάτησε εκεί. Τό 1547 ο βασιλιάς της Άγγλίας Έρρικός Η΄ θέλησε νά διαζευχθεί τήν σύζυγό του Αϊκατερίνη της Άραγονίας και νά νυμφευθεί άλλη. Έπειδή ο Πάπας δέν συγκατένευσε στην επιθυμία του αυτή ο Έρρικός ανακήρυξε τόν έαυτό του κεφαλή της Έκκλησίας στην Άγγλία και άποσχίσθηκε από τήν Ρώμη. Έτσι δημιουργήθηκε ή Άγγλικανική Έκκλησία, ή οποία στη συνέχεια διαιρέθηκε σε τρεις τάσεις: τήν "Υψηλή Έκκλησία", τήν "Ταπεινή Έκκλησία" και τήν "Ευρεΐα Έκκλησία". Στην τελευταία αυτή τάση παρουσιάζονται και τά μεγαλύτερα προβλήματα μέ τήν χειροτονία γυναικών, τήν τέλεση γάμων όμοφυλοφίλων κ.ά.

Όλες αυτές οι Προτεσταντικές όμολογίες μεταφέρθηκαν στη συνέχεια στην Άμερική, όπου και έγνώρισαν μεγάλη έξάπλωση. Μέ τήν έλλειψη του ύγειους εκκλησιαστικού φρονήματος, πού τīs χαρακτήριζε, τήν απομάκρυνσή τους από τήν Ίερά Πατερική Παράδοση, τήν άγνοια της διδασκαλίας των Άνατολικών Πατέρων της Έκκλησίας και μέ τό διασπαστικό πνεύμα πού τīs διακρίνει, όδηγήθηκαν σε συνεχείς διασπάσεις, αριθμούμενες σήμερα σε εκατοντάδες.

Ός κύριο δόγμα και αξίωμά τους υιοθέτησαν τό σύνθημα *sola scriptura*, υποκαθιστώντας έτσι τήν αυθεντία και τό κύρος της Έκκλησίας, ως Σώματος Χριστού, δηλαδή ως της μόνης πού έχει τήν αυθεντία και επί της Άγίας Γραφής, αφού μόνη ή Έκκλησία είναι "ο στύλος και τό έδραΐωμα της άληθείας" (Α΄ Τιμ. γ΄ 15). Αυτή είναι "ο Χριστός παρατεινόμενος εις τούς αιώνας", κατά τήν εϋστοχη έκφραση του ι. Αύγουστίνου. Αυτή κατέγραψε τήν Άγία Γραφή, καθώρισε τούς κανόνες των βιβλίων της και Αυτή έρμηνεύει άλαθήτως τήν Άγία Γραφή.

Έπομένως, μέ τήν θέση *sola scriptura* απορρίπτεται ή Ίερά Παράδοση και ή πολύτιμη συμβολή των Πνευματοφόρων Πατέρων στην έρμηνεία της Άγίας Γραφής. Ουσιαστικά, απορρίπτεται ή ίδια ή Έκκλησία, ως "στύλος και έδραΐωμα της άληθείας". Έτσι, ή άλάνθαστη έρμηνεία της Άγίας Γραφής αναλαμβάνεται από μεμονωμένα άτομα νεωτέρων θεολόγων και έκφραστών του προτεσταντικού χώρου, τά όποια ανακηρύσσονται μέ τόν τρόπο

αυτό σέ νέους και αναρίθμητους προτεστάντες "πάπες", πού διεκδικούν τό ἀλάθητο, ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του.

Τέλος, οἱ περισσότερες προτεσταντικές αἱρέσεις ἀπέρριψαν ὅλα σχεδόν τά μυστήρια, πλήν τοῦ Βαπτίσματος, και μερικές και τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὡς ἀπλοῦ ὅμως συμβολισμοῦ ἢ ἀναμνηστικῆς τελετῆς. Ἄλλες ἔχουν ἀπωλέσει ἀκόμη και αὐτό τόν χριστιανικό χαρακτήρα τους, ἀφοῦ εἶναι ἀντιτριαδικές. Ἐπομένως, δέν ἔχουν καμιά σχέση και σύνδεση μέ τήν ἱστορική Μία, Ἁγία, Καθολική και Ἀποστολική Ἐκκλησία, πού ἴδρυσε ὁ Χριστός.

3. Οἱ νεοπροτεσταντικές αἱρέσεις

Ἀπό τίς προτεσταντικές αὐτές ὁμάδες τῆς Ἀμερικῆς κυρίως προῆλθαν και οἱ νεοπροτεσταντικές αἰρετικές ὁμάδες πού δραστηριοποιούνται σήμερα προσηλυτιστικά διεθνῶς και στήν Πατρίδα μας. Στήν Ἑλλάδα ἀριθμοῦν περί τίς 100 ὁμάδες και ὑποδιαιροῦνται σέ Ἐλεύθερες Ἐκκλησίες, Πεντηκοστιανές και Νεοπεντηκοστιανές, Θεραπευτές, Χαρismaticούς, Ὑπερδογματικούς, Ἐσχατολογικές ὁμάδες κ. ἄ. Ἀπό τίς τελευταῖες αὐτές, προῆλθαν και ἐκεῖνες πού ἔχουν ἀπωλέσει πλήρως τόν χριστιανικό χαρακτήρα τους (ἀσχέτως μέ τό τί ὑποστηρίζουν οἱ ἴδιες), εἴτε διότι ἀρνοῦνται τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τήν πίστη στήν Ἁγία Τριάδα και τήν ὑπαρξη τῆς ψυχῆς (ὅπως εἶναι π.χ. οἱ "Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά"), εἴτε διότι ἀμφισβητοῦν τήν μοναδικότητα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς τοῦ μόνου φορέως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Θείας Ἀποκαλύψεως, (ὅπως εἶναι οἱ Μορμόνοι ἢ Ἐκκλησία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν Ἁγίων τῶν Τελευταίων Ἡμερῶν), και ἄλλες πού διαφοροποιούνται ριζικά ἀπό τήν χριστιανική πίστη, ὅπως εἶναι, οἱ Ἀντβεντιστές (ἢ Ἐκκλησία τῶν Ἀντβεντιστῶν τῆς Ἐβδόμης Ἡμέρας), οἱ Μελετητές τῆς Βίβλου, οἱ Εὐαγγελιστές, ἢ Παγκόσμια Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἢ Χριστιανική Ἐπιστήμη κ.ἄ. Ὅλες αὐτές οἱ ἀντιτριαδικές ὁμάδες δέν μποροῦν πλέον νά θεωροῦνται ὡς χριστιανικές αἱρέσεις, γι' αὐτό τίς προσδιορίζομε ὡς παραχριστιανικές ὁμάδες¹.

Μεταξύ τῶν ἔντονα δραστηριοποιουμένων στήν Ἑλλάδα νεοπροτεσταντικῶν ὁμάδων και μέ μεγαλύτερα ποσοστά προσηλυτιζομένων, εἶναι οἱ Πεντηκοστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται μέ πολλούς και διαφορετικούς τίτλους, καιτοί σέ γενικές γραμμές συμπίπτουν μεταξύ τους στήν διδασκαλία και στά χαρακτηριστικά.

¹ Τούς τίτλους τῶν πολυάριθμων και ποικυλώνυμων αὐτῶν ὁμάδων βλέπε στό π. Ἄντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐγχειρίδιον χριστιανικῶν αἱρέσεων και παραχριστιανικῶν ὁμάδων.

4. Τά χαρακτηριστικά τους

Στό σημείο αυτό είναι χρήσιμο νά αναφερθοῦμε ἐν συντομία καί ἐπιγραμματικά, στά κύρια χαρακτηριστικά τῶν νεοπροτεσταντικῶν καί τῶν παραχριστιανικῶν 4αίρέσεων.

Οἱ **χριστιανικές αἱρέσεις** καί οἱ παραχριστιανικές ομάδες εἶναι, ὅπως εἶπαμε, ομάδες μέ πολλές καί σοβαρές ἀποκλίσεις καί διαφοροποιήσεις ἀπό τήν Εὐαγγελική Ἀλήθεια. Πρόκειται συνήθως γιά διδασκαλίες ἢ ὀργανωμένες ομάδες πού πιστεύουν στόν Ἰησοῦν Χριστόν, ἢ τουλάχιστον ὁμιλοῦν γι' Αὐτόν. Εἶναι δηλαδή ομάδες πού κινοῦνται μέσα σέ χριστιανικά ἢ παραχριστιανικά πλαίσια. Ἀναφερθήκαμε ἤδη σέ μερικές τέτοιες αἱρέσεις, πού ἔχουν ἀπώλεσει κάθε χριστιανικό χαρακτηριστικό στό "δόγμα" τους ἢ στό πολίτευμά τους καί κατ' ἐπίφαση μόνον νά ἀποκαλοῦνται χριστιανικές.

Κύριο χαρακτηριστικό τῶν ομάδων αὐτῶν εἶναι ἀκόμη ἢ μικρή ἱστορική πορεία τους, πού δέν ἔχει καμία σχέση καί σύνδεση μέ τήν ἱστορική Ἐκκλησία πού ἴδρυσε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, οὔτε στήν πίστη, οὔτε στήν λατρεία, πολύ περισσότερο στήν "ἀποστολική διαδοχή". Ἡ ἱστορία τους ξεκινᾷ ἀθαιρέτα καί ξαφνικά, μόλις μερικές δεκαετίες πρῖν, ὅπως, φερειπείν, τῶν Ἑλλήνων Νεοπεντηκοστιανῶν στή δεκαετία τοῦ 1960 καί ἄλλων στή δεκαετία τοῦ 1920. Ἄλλες ομάδες ἔχουν ζωή 100 ἢ τό πολύ 135 ἐτῶν, ὅπως ἡ ἐταιρία "Σκοπιά" τῶν "Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ".

Ὅλες αὐτές οἱ ομάδες, ἢ κάθε μιά γιά τόν ἑαυτό της, ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι ἡ ἀληθινή καί γνήσια Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως, δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχουν πολλές "ἐκκλησίες". Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι Μία καί Ἀδιαίρετη. Ἰδρύθηκε ἀπό τόν Ἰδιο τόν Ἰησοῦ Χριστό καί συνεχίζει ἀδιάκοπα νά ὑπάρχει, νά διδάσκει καί νά ἀγιάζει τούς πιστούς ἐπί 2000 χρόνια. Εἶναι τό Ἕνα καί Μοναδικό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπως Μία καί Μοναδική εἶναι ἡ Κεφαλή Της, ὁ Ἰδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Δέν μποροῦν λοιπόν νά ὑπάρχουν μαζί Της καί κοντά Της καί ἄλλες "ἐκκλησίες".

Καί τίθεται ἐδῶ τό ἀμείλικτο γιά τίς αἰρετικές ομάδες ἐρώτημα: Ἄν ὅλες αὐτές εἶναι πράγματι, ὅπως ὑποστηρίζουν ἢ κάθε μιά γιά τόν ἑαυτό της, ἡ Ἀληθινή Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τότε ποῦ ἦταν πρῖν 200, 500, 1000, 1500 ἢ 1800 χρόνια; Πῶς συνδέονται μέ τήν ἀρχέγονη Ἀληθινή Ἐκκλησία πού ἴδρυσε ὁ Χριστός; Ἐάν κάποια ἀπ' αὐτές τίς νεοφανεῖς χριστιανικές αἱρέσεις ἢ τίς παραχριστιανικές ομάδες εἶναι, ὅπως ὑποστηρίζουν, ἡ ἀληθινή Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, πῶς θά δικαιολογήσει αὐτό τό μεγάλο χάσμα τῶν 19 ἢ 17 αἰῶνων πού τήν χωρίζει ἀπό τήν πρώτη Ἐκκλησία, ἀφοῦ ὅλες αὐτές ἐμφανίσθηκαν μόλις τά τελευταῖα 150 χρόνια;

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό τῶν νεοφανῶν αὐτῶν προτεσταντικῶν καί νεοπροτεσταντικῶν ομάδων εἶναι οἱ φονταμενταλιστικές διδασκαλίες τους, ἡ σκληρή συμπεριφορά τους πρὸς τοὺς ἔξω ἀπὸ τὴν ομάδα καί ἡ ἀυστηρότητα (σκληρότητα) στὴν πειθαρχία τῶν ὁπαδῶν τους, ἡ ὁποία ἐνίοτε παίρνει τὸν χαρακτήρα ἀπειλῆς καί τρομοκρατίας. Ἐπίσης χαρακτηρίζονται γιὰ τὶς ἔντονες ἐσχατολογικὲς διδασκαλίες τους καί τὶς δῆθεν προφητικὲς προβλέψεις τους, γιὰ τὶς ὁποῖες συνεχῶς διαψεύδονται. Οἱ συνεχεῖς ἀναγγελίες τοῦ τέλους τοῦ κόσμου ("συστήματος", κατὰ τοὺς Χιλιαστὲς) καί ἡ ἀπειλή τοῦ Ἀντιχρίστου ἢ ἡ ὑπόσχεση τῆς λεγομένης "ἀρπαγῆς" (κατὰ τοὺς Πεντηκοστιανούς), ὀλοκληρώνουν τὴν μέθοδο τοῦ ἐκφοβισμοῦ καί τῆς καταπίεσης τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας καί τῆς στέρησης τῶν βασικῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ὁπαδῶν τους. Καί εἶναι αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ ομάδες πού, ὅταν καταγγελθοῦν, διαμαρτύρονται ὅτι καταπατοῦνται τάχα τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματά τους καί ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία τους.

(στό ἐπόμενο τό τέλος)

Β'

5. Ἡ Ἀληθινὴ Ἐκκλησία

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς Σῶμα Χριστοῦ, δέν πλανᾶται, ὅσο κι ἂν μερικὰ ἀπὸ τὰ μέλη της μπορεῖ νά ἁμαρτάνουν προσωπικά, γιατί ἔχει τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, τό Ὅποιο τὴν συνέχει καί τὴν ὀδηγεῖ "εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν". Εἶναι, ἐξάλλου, Ἐκείνη, ἡ ὁποία κατάρτισε τὸν Κανόνα τῆς Ἁγίας Γραφῆς -πού καί οἱ ἴδιοι οἱ αἰρετικοὶ ἐν ἀγνεία τους ἀποδέχονται- καί μόνον Αὐτὴ μπορεῖ νά ἐρμηνεύει σωστά τὴν Ἀλήθεια ἐγγυόμενη τὴν σωτηρία σέ κάθε ἄνθρωπο. Ὅμως αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά ὑπάρχουν μόνο στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας.

Πολλὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς αἰρέσεις τολμοῦν νά ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία πού ἴδρυσε ὁ Χριστὸς ἔπαψε κάποτε νά ὑπάρχει ἢ ἔπεσε σέ πλάνη καί ἀποστασία καί ἀνασυγκροτήθηκε ὀρατῶς τώρα στοὺς ἔσχατους καιροὺς σ'αὐτοὺς. Ὑπάρχει ἄραγε μεγαλύτερη βλασφημία ἀπ' αὐτὴ πρὸς τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποῖος εἶπε γιὰ τὸν ἑαυτό Του: "Εγὼ εἰμί ἡ ὁδὸς καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωὴ"; (Ἰωάν. ιδ' 6). Πῶς εἶναι δυνατόν γιὰ ἕναν λεγόμενο Χριστιανό νά ὑποστηρίζει ὅτι δέν ἴσχυσαν κατὰ γράμμα καί ἀπολύτως οἱ προφητικοὶ λόγοι τοῦ

Χριστοῦ γιά τήν αἰώνια καί ἀλάθητη πορεία τῆς Ἐκκλησίας Του; Ὁ Κύριος δέν εἶπε ὅτι "πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς" (Ματθ. ιστ' 18), ὅτι "ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμί πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος" (Ματθ. κη' 20) καί ὅτι: «ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν» (Ἰωάν. ιστ' 13); Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ ἱστορική Ἐκκλησία, πού ἰδρύθηκε ἀπό τόν Ἰδιο τόν Χριστό καί καθοδηγεῖται, κατά τούς ἀδιάψευστους λόγους Του ἀπό το Ἅγιο Πνεῦμα, νά πέσει σέ πλάνη καί ἀποστασία;

"Ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά γνωρίζει χάσματα καί διακοπές οὔτε στήν πίστη οὔτε στήν ὀργάνωση οὔτε καί στή ζωή. Τό ἀληθινό χάρισμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ συνέχιση τῆς ἀποστολικότητος καί στά τρία αὐτά σημεία.....στήν ἀποστολική διδαχή, στήν ἀποστολική διαδοχή καί στήν ἀποστολική ζωή..."². Κι αὐτή ἡ Ἐκκλησία ἀσφαλῶς πρέπει νά εἶναι μόνο Μία (Μοναδική), Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική. Καί τέτοιους ἀδιαμφισβήτητους τίτλους καί τέτοια αὐτοσυνειδησία ἔχει μόνον ἡ Ἁγία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ἡ ὁποία "διαφύλαξε ἀνόθευτη, ὁλόκληρη τήν κληρονομιά τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καί ἀποτελεῖ τήν συνέχειά της"³. Αὐτή, λοιπόν, καί ΜΟΝΗ εἶναι "ὁ στῦλος καί τό ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας" (Α' Τιμ. γ' 15) κατά τόν Ἄπ. Παῦλο καί αὐτή πρέπει νά γίνῃ τό μέτρο μέτρησης, ὁ κανόνας κρίσης κάθε νεοφανεῖς ομάδας καί αἵρεσης. Γι' αὐτό χαρακτηρίζουμε ὅλες αὐτές τίς νεοφανεῖς ομάδες ὡς χριστιανικές καί παραχριστιανικές αἵρέσεις, γιατί δέν συμφωνοῦν μέ τήν πίστη καί τήν διδασκαλία τῆς ὑπό τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἰδρυθείσας καί θεμελιωθείσας ἱστορικής Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νά ἐρμηνεύει αὐθεντικά τήν Ἁγία Γραφή καί νά διδάσκει τήν Ἀλήθεια καί ἄρα νά σώζει τόν ἄνθρωπο. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ἡ Ἀληθινή Ἐκκλησία οὔτε ἀλλοιώνει ἢ νοθεύει τήν Εὐαγγελική Ἀλήθεια, οὔτε τήν ἐρμηνεύει διαφορετικά κατά καιρούς, οὔτε διακηρύσσει δόγματα καί προφητείες πού ἀργότερα ἀποκηρύσσονται ἢ διαψεύδονται. Ἡ ἀληθινή καί γνήσια χριστιανική Πίστη ἀπεκαλύφθη καί παρεδόθη "ἅπαξ τοῖς ἁγίοις" (Ἰούδα, 3) καί στόν Θεό "δέν ὑπάρχει ἀλλοίωσις ἢ σκιά μεταβολῆς" (Ἰακ. Α' 17). Ἐπομένως, ὅποιος ἀλλοιώνει τό Εὐαγγέλιο πού κήρυξε ὁ Χριστός δέν εἶναι "ἀπό Θεοῦ" καί κηρύττει "ἕτερον εὐαγγέλιον" (Β' Κορ. Ια' 4), δέν μπορεῖ νά ὑποστηρίξει ὅτι εἶναι ἀγωγός τῆς Ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ καί ὁ αὐθεντικός ἐρμηνευτής της. Ὅποιος ὀμιλεῖ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, πάντοτε καί παντοῦ καί ὑπό ὁποιοσδήποτε καταστάσεις τά ἴδια πιστεύει, κηρύσσει καί διδάσκει καί δέν διαψεύδεται.

² Βλ. π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ Ὁρθοδοξία μας, σ. 265).

³ Αὐτόθι, σ. 267

6. Προτεσταντικές διδασκαλίες

Από τήν πληθώρα τῶν νεοπροτεσταντικῶν αἱρέσεων πού δραστηριοποιοῦνται στήν Ἑλλάδα, θά ἐπιλέξουμε ἓνα ἀντιπροσωπευτικό παράδειγμα, δειγματοληπτικά, ἀπό τόν χῶρο τῶν Ἑλλήνων Νεοπεντηκοστιανῶν, πού παρουσιάζει συνοπτικά τίς κυριότερες κακοδιδασκαλίες τους. Εἶναι τό "πιστεύω" μιᾶς συγκεκριμένης νεοπροτεσταντικῆς ὁμάδας, ὅμως ἀντιπροσωπεύει καί ἐκφράζει τό "πιστεύω" ὄλων σχεδόν τῶν νεοπροτεσταντικῶν ὁμάδων.

α) Ἡ ὁμάδα αὐτή διεκδικεῖ γιά τόν ἑαυτό της αὐθαίρετα τόν τίτλο τῆς μόνης ἀληθινῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καίτοι ἐμφανίστηκε στό προσκλήνιο μόλις τή δεκαετία τοῦ 1960 καί ἐπομένως δέν ἔχει καμμία σχέση μέ τήν ἱστορική Ἐκκλησία πού ἴδρυσε ὁ Χριστός.

β) Καταφέρεται ἐναντίον κάθε ἄλλης χριστιανικῆς ὁμολογίας, ἀκόμη καί κατά τῶν λοιπῶν Πεντηκοστιανῶν ὁμάδων.

γ) Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία (καί ἐννοεῖ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία) ἀποστάτησε δύο ἢ τρεῖς αἰῶνες μετά τούς Ἀποστόλους, γι' αὐτό πρέπει νά χαρακτηριστεῖ ὡς "πόρνη" ἢ ὡς "θυγατέρα τῆς Βαβυλώνας".

δ) Στήν ὁμάδα αὐτή ἡ εἰδική Ἱερωσύνη ἀπορρίπτεται. Παλαιότερα, ἀποδεχόταν πέντε τελετές ὡς δῆθεν "μυστήρια". Σήμερα δηλώνει ὅτι δέχεται καί τά ἑπτά "μυστήρια". Βεβαίως αὐτά δέν ἔχουν καμμία σχέση μέ τά πραγματικά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά εἶναι ἀπλές τελετές, μὴ ὑπάρχοντος ἱερέως λειτουργοῦ. Ἄλλες ὁμάδες ἀποδέχονται ἓνα ἢ δύο "μυστήρια" (Βάπτισμα καί Θεία Εὐχαριστία), τά ὁποῖα ὅμως δέν ἔχουν κανένα μυστηριακό χαρακτήρα, ἀλλά εἶναι ἀπλές τελετές. Ἡ Θεία Εὐχαριστία σ'αὐτές εἶναι ἀπλῶς μία ἀνάμνηση καί, βεβαίως, οὔτε λόγος νά γίνεται γιά κατ'οὐσίαν Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, ἀφοῦ διδάσκουν ὅτι πρόκειται μόνο γιά σύμβολα.

ε) Ἀποδέχεται τό "Σύμβολο τῆς Πίστεως", Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, καίτοι ἀπορρίπτει τόσο τίς Οἰκουμενικές Συνόδους, πού τό συνέταξαν καί τό κατοχύρωσαν μέ τό κῦρος τους, ὅσο καί τούς θεοφόρους Πατέρες πού τίς συγκρότησαν, τούς φορεῖς δηλαδή τῆς εἰδικῆς Ἱερωσύνης, οἱ ὁποῖοι τό συνέταξαν.

στ) Δίδει μεγάλη ἔμφαση στίς λεγόμενες "ἐμπειρίες" καί στά "χαρίσματα" καί εἰδικά στήν ὑποχρεωτική γιά ὄλους "γλωσσολαλία", καί στό λεγόμενο "βάπτισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος", ἐγκλωβίζοντας τούς ὁπαδούς της ἢ προσελκύνοντας νέους, μέ ἐσχατολογικές διδασκαλίες καί δῆθεν προφητεῖες (ἰδιαίτερως μέ τή διδασκαλία περί "ἄρπαγῆς").

ζ) Ἡ σωτηρία εἶναι στιγμιαία καί αὐτόματη ὑπόθεση καί ἐξασφαλίζεται μόλις ὁ πιστός δεχθῆ τόν Χριστό "σάν προσωπικό Σωτήρα ἀναγνωρίζοντας τίς ἁμαρτίες του". Δηλαδή βρισκόμαστε στή βασική θέση τοῦ Προτεσταντισμοῦ ὅτι ὁ χριστιανός σώζεται μόνο διά τῆς πίστεως.

η) Τέλος, τό "βάπτισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος" εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀκολουθήσει τό βάπτισμα στό ὕδωρ καί εἶναι μιά προσωπική ὑπόθεση, ἀφοῦ ὁ κάθε Πεντηκοστιανός μόνος του διαπιστώνει, σέ συγκεκριμένη ἡμέρα καί ὥρα, ὅτι ἔλαβε τό "βάπτισμα" αὐτό. Συνήθως, ἀπόδειξη τούτου εἶναι ἡ ὑποχρεωτική γιά ὅλους "γλωσσολαλιά". Ὁ νηπιοβαπτισμός ἀπορρίπτεται.

Ἄν ἐξαιρέσει κανεῖς τήν "γλωσσολαλιά", πού συναντᾶται σέ ὀρισμένες μόνον ἀπό τίς γνωστότερες ὁμάδες, οἱ λοιπές διδασκαλίες εἶναι κοινές σέ ὅλες σχεδόν τίς νεοπροτεσταντικές αἱρέσεις.

Ἡ ὑποχρεωτικότητα γιά ὅλους τῶν δῆθεν "ἐμπειριῶν" καί ὁ τρόπος τῆς μηχανικῆς σωτηρίας εἶναι ἀσυμβίβαστα μέ τήν διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἀποτελοῦν, ἀφ' ἑνός μὲν, ἐκβιασμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί, ἀφ' ἑτέρου, "πνευματικό βιασμό" τῶν ὁπαδῶν τῶν διαφόρων ὁμάδων.

7. Ὁρθόδοξη στάση ἔναντι τῆς πλάνης

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, φυλάσσουντας καί διδάσκοντας ἀνελλιπῶς τήν Ἀλήθεια ἐπί 2000 τώρα χρόνια, δέν φοβᾶται τήν πλάνη, τό ψεῦδος, τόν ἔλεγχο, τήν αἴρεση. Κηρύσσοντας τήν ἀγάπη εἶναι ἐπιεικῆς, φιλόανθρωπος καί φιλόστοργη πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καί μάλιστα πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καί τοὺς πλανεμένους. Δέν εἶναι μισαλλόδοξη, δέν καταδικάζει τόν ἁμαρτωλό ἢ τόν πλανεμένο, ἀλλά "πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει" (Α΄ Κορ. ιγ' 8).

Αὐτά τὰ χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας χαράσσουν τὰ πλαίσια τῆς σχέσης της καί τῆς στάσης της ἀπέναντι στοὺς αἱρετικούς καί στοὺς πλανεμένους. Κάνει διάκριση μεταξύ τῆς αἵρεσης - πλάνης καί τοῦ θύματος, τῆς ἀσθένειας καί τοῦ ἀσθενοῦς. Μάχεται καί πολεμᾷ τήν πλάνη, τήν ἀσθένεια καί ὄχι τόν πλανεμένο, τόν ἀσθενῆ. Διδάσκει τήν Ἀλήθεια μέ σταθερότητα καί βεβαιότητα, χωρίς φανατισμό καί μισαλλοδοξία, καί ἀντιμετωπίζει μέ πόνο καί ἀγάπη ἐκείνους πού πέφτουν στήν σύγχυση καί στήν πλάνη, πολύ δέ περισσότερο ἐκείνους πού προηγουμένως ἀνῆκαν στά δικά της πρόβατα. Ἄραγε φταῖνε μόνον ἐκεῖνοι; ἢ μήπως τό φῶς τῆς Ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ δέν ἔφθασε ἔγκαιρα καί σωστά στίς καρδιές τους; Ποιός φταῖνει γι' αὐτό; Ἡ Ἐκκλησία μας δέν ἀρνεῖται λοιπόν τόν διάλογο μέ τὰ θύματα τῆς

πλάνης, ἐλπίζοντας πάντοτε στήν ἀνάνηψή τους καί τήν ἐπιστροφή τους.

Γράφει ὁ καθηγητής κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου: «Ὁ διάλογος τῆς ἀληθείας μέ τούς ἑτεροδόξους πρέπει νά ζωοποιῆται ἀπό ἀγάπην καί νά συνεχίζεται ἀκόμη καί ἐάν οἱ συνδιαλεγόμενοι αἰρετικοί συμπεριφέρονται ἀνειλικρινῶς ἢ καί κατά ἐχθρικόν τρόπον ἐναντίον τῶν Ὁρθοδόξων. Πρέπει οἱ αἰρετικοί καί ἑτερόδοξοι νά θεωροῦνται ὡς ἀσθενεῖς, τούς ὁποίους οἱ Ὁρθόδοξοι ὡς καλοί Σαμαρεῖτες πρέπει νά ἀντιμετωπίζουν μέ στοργικήν φροντίδα»⁴.

Καί ὁ ἱ. Χρυσόστομος, ἀναφερόμενος στή σχέση μας καί στή συνάντησή μας μέ αἰρετικούς, τονίζει: «Τά παρ' ἡμῶν αὐτῶν πληρώσωμεν καί χεῖρα αὐτοῖς ὀρέξωμεν (=τείνωμεν), μετά πολλῆς τῆς ἐπιεικείας πρὸς αὐτούς διαλεγόμενοι.... Καί δεῖ πολλῆς ἡμῖν τῆς ἐπιεικείας καί τῆς μακροθυμίας, ὥστε δυνηθῆναι αὐτούς ἐξαοπάσαι καί ἐξαγαγεῖν ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου. Εἴπωμεν τοίνυν πρὸς αὐτούς ἀνανήψατε μικρόν, διαβλέψατε πρὸς τό φῶς τῆς δικαιοσύνης, ἐννοήσατε τῶν ρημάτων τήν ἀκρίβειαν»⁵. Πρέπει πάση θυσία, διακηρύσσει ὁ ἱ. πατήρ, ὁ διάλογός μας μέ τούς αἰρετικούς νά συνεχίζεται καί νά διεξάγεται μέ ἀγάπη, λεπτότητα καί ἀβροφροσύνη ἀκόμη καί ἐάν οἱ αἰρετικοί ἀντιδροῦν μέ τρόπο ἀπαράδεκτο. «Κἄν ὑβρισθῆναι δέη», γράφει, «κἄν πληγᾶς λαβεῖν, κἄν ὅ,τιοῦν ἕτερον ὑπομεῖναι, πάντα ποιήσωμεν, ὥστε αὐτούς (=τούς ἑτεροδόξους) ἀνακτήσασθαι. Καί γάρ λακτιζόντων τῶν νοσοῦντων καί ὑβριζόντων καί λοιδορούντων ἀνεχόμεθα, οὐ δακνόμεθα ταῖς ὑβρεσιν, ἀλλ' ἔν μόνον ἐπιθυμοῦμεν ἰδεῖν, τοῦ τά τοιαῦτα ἀσχημονοῦντος τήν ὑγίειαν. Καί ἱατροῦ πολλάκις ἐσθῆτα διέρρηξεν ὁ κάμνων ἀλλ' οὐ διά τοῦτο ἀπέστη ἐκεῖνος τῆς θεραπείας»⁶.

Βεβαίως, ὁ ἱ. Χρυσόστομος, ἐπισημαίνει ὁ κ. Καθηγητής, «οὐδόλως δεχόταν, ὅτι ὁ διάλογος τῆς ἀληθείας πρέπει νά ὑποκατασταθῆ ἀπό τίς ἐκδηλώσεις ἀγάπης. Ὁ διάλογος αὐτός οὐδόλως σημαίνει ὅτι θά γίνει κάποιος συγκρητιστικός συμφυρμός ὀρθοδόξων καί ἀντορθοδόξων στοιχείων ἢ ἐξωτερική μηχανική συγκόλλησις τῶν πρώην διεστώτων. Τό μοναδικόν κριτήριον τῆς δικαιώσεως τοῦ διαλόγου εἶναι τό "ἐπαναγαγεῖν ἐπί τό τῆς γνώσεως φῶς"»⁷.

Αὐτός πρέπει νά εἶναι καί ὁ δικός μας κανόνας καί ὁ στόχος μας στούς διαλόγους μας μέ τούς αἰρετικούς. Σταθερότητα στήν

⁴ Ε. Θεοδώρου, Ὁ ἱ. Χρυσόστομος γιά τούς Οἰκουμενικούς διαλόγους, "Θεολογία", τόμ. 79. 5. 1, σ. 16.

⁵ Χρυσοστόμου, Ὁμιλία η' εἰς τήν Γένεσιν, PG 53,72.

⁶ Χρυσοστόμου, Λόγος δ' κατά Ἰουδαίων, PG 48,882.

⁷ Ε. Θεοδώρου, ἔνθ. ἄνωτ., σ. 18.

πίστη μας, καθαρός λόγος Ὁρθόδοξος καί διαφύλαξη τῆς ἀκεραιότητος τῆς Ἀγιοπατερικῆς Παραδόσεως σέ ὅλα. Καί παράλληλα, προσπάθεια εἰλικρινῆς νά βοηθήσουμε τόν πλανεμένο ἀδελφό μας.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, πρέπει νά γνωρίζουμε ὅτι καί οἱ αἵρέσεις πού πλησιάζουν τούς χριστιανούς μας, προβάλλουν κι αὐτές μερικές ἀλήθειες, πού εἶναι ὅμως ἀποσπάσματα -τιμήματα τῆς Ἀλήθειας καί ὄχι ὀλόκληρη ἡ Ἀλήθεια. Αὐτό ἄλλωστε σημαίνει καί αἵρεση, δηλαδή, ὄχι μόνο διαστρέβλωση τῆς Εὐαγγελικῆς Ἀλήθειας ἀλλά καί ἀποσπασματική προτίμηση καί ἀπολυτοποίηση καί προβολή τμημάτων της, πού συμφέρουν στήν ομάδα, καί τά ὅποια στή συνέχεια προβάλλονται ὡς ἡ ὅλη καί μόνη ἀλήθεια. Ἔτσι, ἡ αἵρετική διδασκαλία περιέχει συχνά καί ἀλήθειες, ὅμως ὄχι ὀλόκληρη τήν Ἀλήθεια, ἀλλά τμημα τῆς ἢ τήν Ἀλήθεια διαστρεβλωμένη.

Εἶναι λοιπόν καθήκον μας νά εἴμαστε σέ θέση νά γνωρίζουμε ποιά εἶναι ἡ Ἀλήθεια καί ποιές εἶναι οἱ πλανεμένες καί αἵρετικές διδασκαλίες. Βεβαίως, αὐτό προϋποθέτει καί καλή γνώση τῆς πίστεώς μας καί μελέτη πολλή. Ἀλλοιῶς, ὄχι μόνο δέν θά μπορέσουμε νά βοηθήσουμε τούς πλανεμένους ἀδελφούς μας, ἀλλά κινδυνεύουμε κι ἐμεῖς νά ἐμπλακοῦμε στήν αἵρεση. Καί ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ δική μας εὐθύνη.